

**Hakerek bodik ema
Ibrani
mak foin la'o nela siakaan bei
uluk hanorin nodi fiar na'ak,
Yesus mak Kristus**

*Na'i Maromak Niakaan Oan maka'as liu Na'i
Maromak mako'an uluk sia*

¹ Uluk, Na'i Maromak nodi Niakaan mako'an
sia atu dale no itakaan bei uluk ema Ibrani sia.*

Nia dale no sia dala wa'in, nodi dalan oi-oik.†

² Mais oras ne'e, Na'i Maromak solok Niakaan
Oan ti'an, atu dale du'uk no ita.

Hori uluk, Na'i Maromak boi nola Niakaan Oan
ne'e,

atu kaer ukun namutuk no Nia.

Baa oras Na'i Maromak nase'i lale'an no raik-
laran no sasoin hotu-hotu,

Niakaan Oan ne'e namutuk no Nia nase'i
hotu-hotu.

³ Niakaan Oan ne'e natudu Maromak Niakaan
kabaas,

hanesan loro matan sinak mak tubu nosi
lalenok.

Niakaan ilas, oin ida no Maromak.

---

* **1:1** a: Lia fuan *Ibrani* nia, naran seluk bodik ema klubun Yahudi. Ema Yahudi mak fiar baa Yesus Kristus, ema temi sia na'ak "ema sarani Ibrani". Sia seluk nosi siakaan mamaluk Yahudi sia mak sei kaer ukun-badu Yahudi tuan. † **1:1** b: Na'i Maromak katak Niakaan lia menon sia, nodi dalan oi-oik. Nia katak baa Abraham nodi mamenon, baa Musa nodi ukun-badu, baa Daud nodi kananuk tonu-haboot, baa Yeremia nodi lia hatetek.

Hodi Niakaan Manfatin maka'as,
 Nia nala'o hotu-hotu iha lale'an no raiklaran.
 Nia moos loke dalam
 atu kasu mohu ema raiklaran salan,
 nebee sia dadi moos.
 Hotu Nia namaan aan sa'e baa lale'an,
 tuur nabesi aan iha Maromak sorin kwana
 iha fatik mak kneter kaliuk.

Na'i Maromak Niakaan Oan maka'as liu Maromak Niakaan makbukar lale'an sia

⁴ Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an sia maka'as tebes, mais Niakaan Oan mak maka'as kaliuk, tan Nia liu sia hotu-hotu. Na'i Maromak Niakaan kneter-taek, aas kaliuk. Nia latan kneter-taek nia baa Oan. Etuk Niakaan Oan maka'as liu nosi Niakaan makbukar lale'an sia.

⁵ Dala ida Na'i Maromak dale baa Oan na'ak, "Ohin loron ne'e, Ha'u kfoti O dadi makaer ukun."✧

Na'i Maromak moos dale na'ak,
 "Ha'u ne'e, Niakaan Ama.

Nia moos, Ha'ukaan Oan."✧

Na'i Maromak dale kedan nunia nosi lia Niakaan Oan, mais Nia la dala ida dale nunia nosi lia Niakaan makbukar lale'an sia.

⁶ Baa oras Na'i Maromak solok Niakaan Oan maka'as kaliuk nia mai raiklaran ne'e, Nia naruka Niakaan makbukar lale'an sia na'ak, "Hei! Makbukar sia!

Emi musti foo kneter,

hodi lo'u-sudur baa Ha'ukaan Oan!"✧

⁷ Na'i Maromak moos dale lia nosi Niakaan makbukar lale'an sia na'ak,

---

✧ **1:5** Kananuk Sia 2:7 ✧ **1:5** 2 Samuel 7:14; 1 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 17:13 ✧ **1:6** Hanoin Hikar Dalam Moris 32:43; Lukas 2:13-14

“Ha'u kase'i Ha'ukaan makbukar lale'an sia,
 dadi lais hanesan anin.
 Ha'u kase'i Ha'ukaan ata lale'an sia,
 dadi hanesan ha'i.”✧

Na'i Maromak dale nunia, tan Niakaan mak-
 bukar lale'an sia, Niakaan ain-liman dei.

⁸ Mais Nia dale seluk tenik, nosi lia Niakaan
 Oan du'uk na'ak,
 “O ne'e, Maromak.

O atu tuur baa kadera ukun to'o nima-
 nimak.

O atu kaer beran nebee ukun modi neon
 loos.

⁹ O neon di'ak, kalo O maree ema moris loos.
 Mais O neon susar, kalo O maree ema moris
 kale'uk.

Tan lia nia, Ha'u neon di'ak,
 to'o Ha'u kfui mina baa Okaan ulun,
 kodi foti O dadi baa Na'i, liu ema seluk
 sia.”✧

¹⁰ Na'i Maromak moos dale baa Niakaan Oan
 na'ak,
 “Oa!

O ne'e, Na'i mak ukun kedan hori uluk.

O ne'e, mak maruka to'o lale'an noo kedan.

O ne'e, mak maruka to'o raiklaran dadi
 kedan.

¹¹ Nosi ikus, lale'an no raiklaran dodok mohu.
 Nosi ikus, lale'an no raiklaran lakon mohu.
 Mais O du'uk moris nohuun.

¹² Nosi ikus, O atu foti soe lale'an no raiklaran,
 hanesan ema foti soe tais aat.
 Nosi ikus, O atu taruka lale'an no raiklaran,
 hanesan ema taruka tais foun.

Mais O du'uk la nunia.

✧ 1:7 Kananuk Sia 104:4 ✧ 1:9 Kananuk Sia 45:7-8

Tan O moris nima-nimak."☆

¹³ Na'i Maromak moos dale baa Niakaan Oan na'ak,
"Oa!

Mai tuur iha fatik kneter kaliuk
iha Ha'ukaan sorin kwana ne'e.
Ha'u atu kalo Okaan funu sia
to'o lo'u baa O."☆

Na'i Maromak dale kedan nunia nosi lia Niakaan Oan, mais Nia la dala ida dale nunia nosi lia Niakaan makbukar lale'an sia. ¹⁴ Niakaan makbukar sia nanis noo folin. Tan Nia solok sia atu baa naliku Niakaan ema hotu-hotu, nebee natudu dalan moris baa sia. Masik makbukar lale'an sia maka'as nunia moos, Na'i Maromak Niakaan Oan liu sia hotu-hotu.

2

Na'i Maromak Niakaan Oan loke dalan foun atu sori ita

¹ Tan lia nia, ita musti kaer metin saa mak ita rona ti'an hosi lia Na'i Maromak Oan, nebee ita keta halu'a lakon. ² Uluk, Na'i Maromak nodi Niakaan makbukar lale'an, katak Niakaan lia menon baa itakaan bei uluk sia. Lia menon nia, tebes. Mais kalo bei uluk sia nakur, sia nanis kona kastikar. ³ Uluk nunia tebes. Mais oras ne'e, Na'i Maromak Oan Yesus Kristus loke dalan foun atu sori ema raiklaran. Baa oras Yesus moris iha raiklaran, Nia katak du'uk lia nosi dalan moris maka'as nia baa ema mak tuir Nia. Nunia hotu, ema nia sia katak baa ita, nebee ita bele fiar. Mais kalo ita dudu fila dalan moris maka'as nia, ita susar ti'an! ⁴ Na'i Maromak moos natebes ema nia sia mak tuir Yesus, nodi

☆ **1:12** Kananuk Sia 102:26-28 ☆ **1:13** Kananuk Sia 110:1

latan beran baa sia, nebee sia nalo tadak blaar oi-oik. Nia moos natuun Niakaan Kmalar Lulik baa sia, nebee sia nalo lia wa'in seluk, tuir Niakaan hakara. Tan Na'i Maromak Niakaan hahalok nia sia, ita hatene ha'ak, Niakaan dalan moris nia, loos tebes.

Na'i Maromak Niakaan Oan naraik aan atu dadi baa ema raiklaran

⁵ Oras ne'e, ha'u kdale lia raiklaran foun mak atu dadi baa lora ikus. Na'i Maromak la dala ida dauk katak baa Niakaan makbukar lale'an sia na'ak, sia mak atu babilan raiklaran nia, tan ema raiklaran mak atu babilan. ⁶ Iha Hakerek Moon, Bei Daud nusu baa Na'i Maromak lia nosi ema raiklaran folin na'ak,

“Na'i Maromak!

Tan saa Na'i Maromak titu ema raiklaran?

Tan saa Na'i Maromak nadomi sia?

Sia ema raiklaran da-daun dei!

⁷ Mais Na'i Maromak latan beran baa sia ti'an, nebee sia dadi kre'is manesak no makbukar lale'an.

Na'i Maromak moos foo kneter baa sia, nodi foti sia,

⁸ nebee sia ukun baa sa-saa hotu-hotu mak Na'i Maromak nase'i ti'an nia.”[☆]

Tebes. Tuir Bei Daud niakaan hakerek ne'e, Na'i Maromak nase'i ema raiklaran dadi baa ulun, nebee babilan hotu-hotu mak Nia nase'i ti'an. Mais tuir loos, ita sei la dala ida dauk hatene ema raiklaran ida mak ukun baa sa-saa hotu-hotu nunia.

⁹ Mais noo Ida mak bele ukun baa sa-saa hotu-hotu. Nia, mak Yesus. Nia namaan aan mai nein heik iha raiklaran, atu dadi baa ema

[☆] **2:8** Kananuk Sia 8:5-7

raiklaran, mak natiu susar to'o mate. Nia mate nunia atu natudu Na'i Maromak laran di'ak baa ema raiklaran. Hotu, Na'i Maromak tonu Nia nodi foti-nahaas Nia, nebee Nia ukun baa sa-saa hotu-hotu mak Na'i Maromak nase'i ti'an.
¹⁰ Makonak ti'an! Na'i Maromak nalo Yesus natiu susar, nebee Yesus bele loke dalam moris bodik ema raiklaran. Na'i Maromak nakara nunia, nebee ema wa'in bele moris namutuk no Nia iha lale'an. Nia, mak nase'i hotu-hotu. Hotu-hotu moris, tan Nia.

¹¹ Kalo ema tuir Yesus dalam moris, Na'i Maromak nanis simu di'a-di'ak sia, nebee sia dadi baa Niakaan oan sia. Tan Na'i Maromak moos Yesus Aman, Yesus la moe temi sia na'ak,
 "Emi ne'e, Ha'ukaan maun-biin-alin du'uk."

¹² Yesus katak ti'an baa Niakaan Ama na'ak,
 "Ha'u atu katak baa Ha'ukaan maun-biin-alin sia,

lia nosi Ama Niakaan dadi'ak!
 Ha'u atu kananu iha siakaan klaran,
 lia nosi Ama Niakaan maka'as!"[✧]

¹³ Yesus moos dale na'ak,
 "Ha'u atu kaloon baa Na'i Maromak nohuun."
 Hotu, Yesus dale tenik na'ak,

"Mana mai lai! Ha'u iha ne'e,
 kamutuk ko Na'i Maromak oan sia,
 mak Nia latan baa Ha'u atu babilan."[✧]

¹⁴ Na'i Maromak oan nia sia, ema raiklaran nanis. Tan baa nia, Yesus moos musti dadi baa ema raiklaran nu'u sia lai, foin Nia bele mate. Nodi mate, Nia bele nadau nola beran nosi diabulun. Diabulun nia aat basuk. Nia kaer beran atu babilan lia mak natali aan no lia mate. ¹⁵ Nia moos nalo ema raiklaran nata'uk

✧ **2:12** Kananuk Sia 22:23 ✧ **2:13** Yesaya 8:17, 18

lia mate, to'o sia tuir niakaan hakara, hanesan ata. Mais oras ne'e, Yesus sori ema raiklaran nosi siakaan ta'uk nia ti'an. ¹⁶ Malorek ti'an, Yesus mai lahoos atu tau matan baa Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an sia. Mais, Nia mai atu tau matan baa ita mak Bei Abraham husarbinan ne'e. ¹⁷ Tan lia nia, Yesus dadi manesak no ita mak Niakaan maun-biin-alin sia. Hodi nunia, Nia moos bele dadi baa itakaan na'ilulik boot mak tulun ita nohuun atu tuir Na'i Maromak hakaran. Nia moos natudu Niakaan dodan baa ita. Uluk, itakaan bei uluk sia nusu siakaan na'ilulik sia atu nalo sera, nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan. Mais oras ne'e, Yesus du'uk dadi baa sera ti'an, nebee Na'i Maromak kasu mohu itakaan salan. ¹⁸ Baa oras Yesus moris iha raiklaran, Nia netan susar wa'in basuk. Ema moos namaus Nia atu nalo sala. Mais Nia la monu. Tan lia nia, kalo ema namaus ita atu halo sala, Yesus bele tulun ita nebee ita keta monu.

3

Na'i Maromak Niakaan Oan maka'as liu Bei Musa

¹ Lia nune'e mamaluk sia! Na'i Maromak bolu nola emi ti'an. Nia moos nafoli emi na'ak, ema neon moon, nebee emi bele moris ho Nia iha lale'an. Tan lia nia sia, emi musti haneo lotu-lotuk lia nosi Yesus. Ita fiar ha'ak, Na'i Maromak mak solok Nia mai. Nia moos dadi na'ilulik boot bodik ita. ² Baa oras Na'i Maromak solok Nia mai, Nia nalo tuir Na'i Maromak hakaran hotu-hotu. Hodi nunia, Nia dadi hanesan Bei Musa, tan Bei Musa moos nalo tuir Na'i Maromak hakaran, baa oras nia naliku itakaan bei uluk

sia.✧ ³ Mais Yesus maka'as liu Bei Musa, tan Yesus nu'u uma kain ulun. Ema hotu-hotu natene na'ak, uma kain ulun maka'as liu ema mak serwisu iha uma nia laran. ⁴ Ema ida-idak nariik uma kain du'uk. Mais Na'i Maromak nariik hotu-hotu. ⁵ Bei Musa nalo tuir Na'i Maromak hakaran baa oras nia dadi ain-liman bodik Na'i Maromak eman uma laran. Baa oras nia, Bei Musa katak kedan lia saa mak Na'i Maromak atu nalo baa loron ikus. ⁶ Yesus moos nalo tuir Na'i Maromak hakaran, mais Nia lahoos ain-liman hanesan Bei Musa. Tan Yesus, mak Kristus. Nia, Na'i Maromak Oan, mak Na'i Maromak boi kedan ti'an hori uluk atu solok mai iha raiklaran ne'e. Kristus natene tebe-tebes babilan Ama Niakaan uma isin. Kalo ita kaer metin itakaan fiar, hodi haloon baa Kristus nohuun, ita moos dadi Na'i Maromak eman uma laran.

Keta se'i kotuk baa Na'i Maromak hanesan bei uluk sia, tan sia la bele tama hanawa kole iha rai mak Nia nameno ti'an atu foo baa sia

⁷ Tan lia nia, emi musti hanono di'a-di'ak lia mak Kmalar Lulik dale na'ak,
“Ohin loron ne'e, kalo emi rona Maromak Man-
fatin,

⁸ keta ulun fatuk,
nu'u ema nia sia
mak la'o baa-mai to'o tinan haat nulu
iha rai fuik.

Sia la no'uk rona baa Musa,
to'o Na'i Maromak du'uk
kre'is la bele neti neon ona no sia tenik.

⁹ Hanoin kokon!
Tinan haat nulu Ha'u kase'i tadak blaar oi-oik
iha siakaan oin besik!

Mais sia koko Ha'u nohuun atu nodi naree Ha'u
kbele terus siakaan a'aat ka, lale.

¹⁰ Tan lia nia, Ha'u kahibu sia ka'ak,

'Emi ne'e, liu basuk ti'an!

Emi se'i kotuk ti'an, la'o hela Ha'ukaan
dalan,

hodi tuir emikaan dalan kale'uk dei!'

¹¹ Ha'u la kterus karee emikaan a'aat nunia
tenik.

Ha'u kahibu emi ka'ak,

'Emi la bele tama ona atu hanawa kole
hamutuk ho Ha'u.'"[☆]

¹² Lia nune'e mamaluk sia! Sintidu di'a-di'ak!
Keta arumak noo ema nosi emi mak nalo aat,
to'o nia la fiar tenik, hotu se'i kotuk la'o nela
Na'i Maromak mak moris nohuun. ¹³ Di'ak liu,
sura lora emi hakbiit malu neon. Tan emi maus
kona be'ur atu halo sala, to'o dadi ulun fatuk
hotu la rona tenik baa Na'i Maromak. ¹⁴ Ita bele
dadi soman ai ida ho Yesus Kristus, surak ita
haloon baa Nia nohuun, hanesan baa oras ita
foin fiar baa Nia.

¹⁵ Kmalar Lulik moos dale na'ak,

"Ohin lora ne'e, kalo emi rona Maromak Man-
fatin,

keta ulun fatuk, hanesan ema nia sia,

mak la'o baa-mai to'o tinan haat nulu
iha rai fuik,

tan sakar Bei Musa."[☆]

¹⁶ Oras ne'e, ha'u atu kusu nune'e: Ema mak
rona baa Bei Musa, hotu la'o nela nia, see sia?
See tenik, kalo lahoos itakaan bei uluk sia mak
Bei Musa du'uk foin nodi sai nosi rai Mesir.
Tebes. ¹⁷ Ema mak nalo Maromak laran manas
to'o tinan haat nulu nia, see sia? See tenik, kalo

lahoos itakaan bei uluk sia. Sia moris kale'uk iha rai fuik, to'o sia mate, hotu hakoi iha nia. Tebes. ¹⁸ Ema mak kona hahibun nosi Na'i Maromak, to'o la bele tama baa rai nia atu nanawa kole namutuk no Nia, see sia? See tenik, kalo lahoos itakaan bei uluk sia. Tan sia la no'uk nanono baa Na'i Maromak.✧ ¹⁹ Malorek ti'an! Itakaan bei uluk sia la bele tama baa rai nia atu nanawa kole namutuk no Na'i Maromak, tan sia la fiar baa Nia.

4

Kalo ita fiar baa Yesus Kristus, ita bele moris dame malu ho Na'i Maromak, hanesan ita hanawa kole ho Nia

¹ Oras ne'e, ita musti hanoin halo naruk, tan sei noo mamenon ida nosi Na'i Maromak na'ak, Niakaan ema sia bele nanawa kole namutuk no Nia. Keta to'o ema ida nosi emi dudu sees Na'i Maromak mamenon nia. ² Ita rona hola lia di'ak nia, hanesan bei uluk sia moos rona nola. Mais sia la fiar lia di'ak nia. Tan baa nia, sia la netan sotir saa ida. ³ Mais kalo ita fiar, ita bele hanawa kole hamutuk ho Na'i Maromak. Uluk, Nia nameno nunia bodik itakaan bei uluk sia, mais tan sia la fiar, Nia nahibu sia na'ak, "Ha'u la kterus karee emikaan a'aat nunia ona. Tan baa nia, Ha'u kakotu ka'ak,

'Emi la bele tama ona
atu hanawa kole hamutuk ho Ha'u.'"

Tuir loos, ita hatene ha'ak, baa oras Na'i Maromak nase'i lale'an no raiklaran, Nia nadi'a kedan nebee Niakaan ema sia bele nanawa kole nodi moris namutuk no Nia.✧ ⁴ Iha lia Na'i

✧ 3:18 Sura Renu Isra'el 14:1-35 ✧ 4:3 Kananuk Sia 95:11

Maromak nase'i lale'an no raiklaran, noo lia nosi
 Na'i Maromak nanawa kole na'ak,
 "Na'i Maromak serwisu notu ti'an,
 hotu baa awan, mak kona baa leron dala
 hitu,

Nia nanawa."✧

⁵ Iha Hakerek Moon, Na'i Maromak dale baa
 itakaan bei uluk sia na'ak,

"Emi la bele tama ona,

atu hanawa kole hamutuk ho Ha'u."✧

⁶ Na'i Maromak nakara, nebee Niakaan ema
 sia nanawa kole nodi moris namutuk no Nia.
 Mais itakaan bei uluk sia mak rona uluk lia nia,
 sia la bele tama tan sia la nalo tuir Na'i Maromak
 hakaran. ⁷ Mais kleu-leur, Na'i Maromak boi leet
 seluk, nebee Niakaan ema bele tama nanawa
 kole namutuk no Nia. Nia nodi Bei Daud nakerek
 na'ak,

"Kalo ohin leron ne'e, emi rona Maromak Man-
 fatin,

keta hamonas emikaan neon,

mais hanono di'a-di'ak baa."✧

⁸ Baa oras Bei Daud nakerek na'ak "ohin leron
 ne'e", nia la natudu leron oras Yosua nala'o
 nodi bei uluk siakaan oan sia tama baa rai
 Kana'an. Lale! Tan oras Bei Daud nakerek
 nunia, sia hotu-hotu mate kleur ti'an.✧ ⁹ Tan lia
 nia, ita hatene ha'ak, Na'i Maromak nadi'a oras
 seluk ti'an, nebee Niakaan ema sia bele nanawa
 kole nodi moris namutuk no Nia. ¹⁰ Ema mak
 tama nanawa kole namutuk no Na'i Maromak,
 nanawa ti'an nosi siakaan serwisu, hanesan Na'i
 Maromak moos nanawa nosi Niakaan serwisu

✧ 4:4 Lia Uluk Fohon 2:2 ✧ 4:5 Kananuk Sia 95:11 ✧ 4:7
 Kananuk Sia 95:7-8 ✧ 4:8 Hanoin Hikar Dalan Moris 31:7;
 Yosua 22:4

kona baa laron dala hitu, baa oras Nia nase'i notu raiklaran ne'e. ✧ ¹¹ Dadi hariik metin, nebee emi bele tama hanawa kole nodi moris hamutuk ho Nia. Keta to'o, noo ema mak la bele tama, tan la no'uk nanono Manfatin, hanesan itakaan bei uluk nia sia.

¹² Maromak Manfatin natudu dalan moris mak loos. Manfatin nia noo beran atu tama baa itakaan neon laran, nodi tetu itakaan hanoin no itakaan hakaran hotu-hotu. Manfatin nia ro'at liu taha mak bele taa isin fera ruin. ¹³ Iha lale'an no raiklaran tomak, la noo lia ida kois mak nakfunin nosi Na'i Maromak. Hotu-hotu nakloke mohu nu'u ema nodi taha taa isin fera ruin ti'an. Hanoin, tan nosi ikus, ita ida-idak musti hataa baa Nia hosi itakaan hahalok hotu-hotu.

Na'i Maromak Niakaan Oan Yesus dadi na'ilulik mak maka'as liu na'ilulik uluk sia

¹⁴ Ita bele kaer metin itakaan fiar, tan Na'i Maromak Oan Yesus dadi ti'an baa itakaan na'ilulik boot. Nia maka'as liu na'ilulik seluk sia, tan Nia tama lale'an ti'an nodi naloos kedan ita iha Na'i Maromak oin. ¹⁵ Nia bele naloos ita di'a-di'ak, tan Nia moos dadi ti'an baa ema raiklaran nu'u ita. Nia moos kona hamaus atu nalo sala hanesan ita, mais Nia la monu kedas. ¹⁶ Tan lia nia, ita lalika hata'uk hare'is aan baa Na'i Maromak iha Niakaan kadera ukun. Nia laran di'ak. Kalo ita hamulak hodi husu tulun baa Nia, Nia nanis natudu Niakaan dodan nodi tulun ita, kona baa Niakaan oras.

5

¹ Ema raiklaran ida mak dadi na'ilulik boot, niakaan serwisu mak ne'e: musti tulun ema,

---

✧ **4:10** Lia Uluk Fohon 2:2

nebee sia bele talin malu no Na'i Maromak. Musti simu sera tunun no sera seluk sia, atu latan baa Na'i Maromak. Hotu, musti tunu sera nia, nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan. ² Kalo noo ema mak la natene dalan moris loos, lale, ema mak sai nosi dalan nia ti'an, na'ilulik musti netu aan no sia. Nia musti natudu laran di'ak baa sia, tan nia moos ema raiklaran mak maus monu hanesan sia. ³ Tan na'ilulik moos monu baa sala, nia moos musti nalo sera, nebee Na'i Maromak kasu mohu niakaan salan du'uk.✧
⁴ Ema la bele foti aan du'uk atu dadi na'ilulik boot. Tan Na'i Maromak mesan mak noo beran atu foti ema nunia, hanesan uluk Nia foti Musa maun Harun.✧

⁵ Nunia moos Kristus. Nia la foti aan du'uk dadi na'ilulik boot. Na'i Maromak mak foti Nia. Uluk, Na'i Maromak dale na'ak,
 "O ne'e, Ha'ukaan Oan.

Ohin loron ne'e, Ha'u kfoti O atu kaer ukun."✧

⁶ Hakerek Moon moos na'ak,
 "O ne'e, dadi na'ilulik mak oin ida nu'u Melkisedek uluk nia,
 mais O dadi na'ilulik to'o nima-nimak."✧

⁷ Baa oras Yesus Niakaan moris iha raiklaran ne'e atu mohu, Nia namulak la nanawa nodi tanis nusu tulun baa Na'i Maromak, nebee Na'i Maromak nakbiit Nia. Nia natene na'ak, Na'i Maromak beran bele sori Nia. Hotu, Na'i Maromak nanono baa Yesus, tan Yesus nakneter Na'i Maromak tebe-tebes.✧ ⁸ Masik Yesus nia, Na'i Maromak Oan, Nia musti netan susar, atu

---

✧ 5:3 Ukun-badu Na'ilulik 9:7 ✧ 5:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 28:1 ✧ 5:5 Kananuk Sia 2:7 ✧ 5:6 Kananuk Sia 110:4 ✧ 5:7 Mateus 26:36-46; Markus 14:32-42; Lukas 22:39-46

nanorin aan tuir Na'i Maromak hakaran. ⁹ Hodi nunia, Nia nalo tuir Na'i Maromak hakaran to'o tetuk. Tan lia nia, Nia dadi Moris Huun bodik ema hotu-hotu mak fiar baa Nia, nebee sia bele moris nohuun no Na'i Maromak. ¹⁰ Na'i Maromak moos foti Nia dadi na'ilulik ulun oin ida nu'u na'ilulik Melkisedek uluk nia.

Keta soe lakon emikaan fiar baa Kristus

¹¹ Mamaluk sia, sei noo lia wa'in tenik mak ha'u kakara dale kosi lia Kristus no Melkisedek nia. Mais ha'u susar kalore lia nia sia, tan emi sei hanesan lawarik momok oan mak sei la natene malolok dauk. ¹² Emi ne'e fiar kleur ti'an. Tuir loos, emi musti dadi ti'an baa ema manorik. Mais hatene hodi baa, emi sei nu'u kau mea oan mak sei la bele naa dauk, tan foin sei nemu susu dei. Ema musti nanorin tenik emi lai nosi lia tatuur sia nosi Na'i Maromak Niakaan Hakerek Moon isin. ¹³ Ha'u kanesa emi baa kau mea oan nunia, tan emi sei la hatene dauk hanorin tatuur nosi lia Kristus mak nalo emi moris loos. ✧
¹⁴ Kalo kau mea oan boot ti'an, nia la nemu susu ona, mais naa hahaak monas. Emi musti nunia ti'an. Emi musti hanorin aan atu hatene tebe-tebes Na'i Maromak hanorin, to'o hatene lia mak di'ak no lia mak aat.

6

¹ Tebes, mamaluk sia! Emi musti hanorin aan hosi hanorin mak le'an liu, tan ema fiar kleur ti'an. Kalo ema ida foin fiar baa Kristus, musti nanorin aan nosi lia tatuur nu'u: lia ema musti la'o nela siakaan salan sia; lia ema fiar baa Na'i Maromak; ² lia sarani; lia rai liman atu simu Na'i Maromak Kmalar Lulik; lia Na'i Maromak

---

✧ 5:13 1 Korintus 3:2

atu nalo ema mak mate ti'an moris nikar; no lia ema musti nataa Na'i Maromak nosi siakaan hahalok. ³ Lia nia sia fatan bodik ema mak foin fiar. Mais ita lalika hanorin aan rua-ruan hosi lia tatuur sia. Kalo Na'i Maromak foo leet, ita musti hanorin aan hosi lia mak le'an liu lia tatuur nia sia.

⁴ Tuir loos, noo ema mak natene ti'an Kristus hanorin. Sia noran ti'an Na'i Maromak laran di'ak, to'o Na'i Maromak solok Niakaan Kmalar Lulik bodik sia. ⁵ Sia natene ti'an Maromak Manfatin. Sia noran ti'an Niakaan beran mak Nia atu tau baa oras rai falu fila. ⁶ Masik nunia moos, sia soe lakon siakaan fiar nia, nodi tali'ur la'o nela Kristus. Tan lia nia, la noo dalam ona bodik sia atu bele fila nusu pardu, hotu moris di'a-di'ak nikar no Na'i Maromak. Tebes. Kalo ema la no'uk nalo neon aat nunia, lia nia hanesan sia na'in du'uk nedi no'o nikar Na'i Maromak Oan baa ai karuus, hotu nale'uk Nia iha ema lear oin.

⁷ Ema oin nunia, hanesan rai isin aat. Tuir dalam loos, kalo udan tuun ti'an, rai di'ak bele nasai isin mak noo folin bodik ema mak fila rai. Hotu Na'i Maromak natuun matak-malirin nebee nalo rai nia isin hetak wa'in. ⁸ Mais ema mak tali'ur Kristus, hanesan rai mak nasai ai tarak dei. La noo folin ona. La kleur falik, Na'i Maromak namaan aan mai kastikar rai nia. Hotu Nia sunu mohu rai isin mak la noo folin nia.*

⁹ Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Masik ha'u kdale maka'as nunia moos, ha'u katene, emi la se'i kotuk baa Kristus. Emi fiar Nia ti'an. Emi moris moos noo halo di'ak ti'an. ¹⁰ Hanoin! Na'i Maromak neon loos. Nia la nalu'a emikaan kosar ween. Emi serwisu maka'as ti'an atu tulun no

---

* **6:8** Lia Uluk Fohon 3:17-18

hadomi Niakaan ema sia. Emi hala'ok Niakaan serwisu nia hori uluk. Oras ne'e moos, sei nunia. ¹¹ Mais oras ne'e, ha'u kakara nebee emi serwisu maka'as liu tenik, hodi halo tuir nunia bei-beik. Hodi nunia, emi atu simu lia di'ak hotu-hotu mak emi haloon hosi Na'i Maromak. ¹² Surak, keta baruk teen! Haninu ema mak fiar kleur ti'an baa Na'i Maromak. Tan sia naloon nohuun baa Nia, to'o sia simu nola saa mak Nia nameno ti'an baa sia.

¹³⁻¹⁶ Knaninuk hanesan itakaan Bei Abraham. Uluk aan, Na'i Maromak namate menon no nia, nodi narai aan. Kalo ema raiklaran narai aan, sia temi Na'i Maromak naran, nebee Na'i Maromak dadi baa siakaan mataa lia, tan Na'i Maromak boot liu sia. Kalo ema raiklaran nalo lia, sia moos natebes dalen nodi narai aan, temi Na'i Maromak naran. Ema raiklaran siakaan hahalok sia, nunia nanis. Mais baa oras Na'i Maromak narai aan no Bei Abraham, Nia nodi Niakaan naran du'uk, tan la noo naran mak boot liu Maromak. Nia nameno na'ak,
 "Ha'u nanis katuun matak-malirin
 baa o mo okaan husar-binan.
 Sia atu bea wa'in,

to'o la noo ema mak bele sura nola sia."☆

Na'i Maromak nameno notu nunia, Bei Abraham moos fiar nodi naloon nohuun baa Na'i Maromak, masik kleu-leur foin nia simu saa mak Na'i Maromak nameno ti'an nia. ¹⁷ Hodi nunia, ita hatene ha'ak, kalo Na'i Maromak namate menon no Niakaan ema, Nia narai aan atu natebes na'ak, saa mak Nia nameno nia, nanis tebes. ¹⁸ Noo lia oik rua mak la maseluk. Ida mak, Na'i Maromak mamenon. Ida tenik mak,

☆ **6:13-16** Lia Uluk Fohon 22:16-17

Na'i Maromak narai aan nodi natebes mamenon nia. Kalo Na'i Maromak nameno lia ida ti'an, Nia nanis nalo tuir, tan Nia la bosok. Ita lalika neon ruak baa Niakaan mamenon nia. Tan ita halai baa buka moris ti'an iha Nia, oras ne'e ita hein hodi haloon baa Nia nohuun. ¹⁹ Hodi nunia, ita neon noku ti'an, hanesan bero sai nosi laloran, nakrai aan baa namon. Ita haloon baa Yesus Kristus, mak itakaan na'ilulik boot. Uluk, kona baa ema Yahudi siakaan loron di'ak, na'ilulik boot loke tais odamatan iha ke'an hamulak fatik atu tama baa nasoru Na'i Maromak iha Ke'an Lulik Kaliuk.☆ ²⁰ Oras ne'e, Yesus tama uluk ti'an atu loke dalan bodik ita. Nia, na'ilulik boot oin ida nu'u Melkisedek uluk nia. Mais Yesus maka'as liu na'ilulik uluk sia, tan Nia nala'ok nima-nimak Niakaan serwisu.☆

7

Na'ilulik Melkisedek aas liu na'ilulik Lewi no husar-binan sia

¹⁻³ Uluk aan, Melkisedek dadi na'i baa kota Salem. Nia moos na'ilulik bodik ema mak lo'u-sudur baa Na'i Maromak Mak Aas Kaliuk. Niakaan naran Melkisedek, lia isin na'ak, "Na'i Neon Loos". Na'i Salem lia isin na'ak, "Na'i Dame". La noo ema ida mak natene Melkisedek huun dikin. La noo mak natene niakaan ina, niakaan ama, no niakaan bei uluk sia. La noo mak natene niakaan oras moris, no oras mate. Tan baa nia, ita bele hanesa Melkisedek no Na'i Maromak Oan Yesus, tan Melkisedek moos dadi na'ilulik to'o nima-nimak.

☆ **6:19** Ukun-badu Na'ilulik 16:2 ☆ **6:20** Kananuk Sia 110:4

Baa dala ida, na'i na'in hira mai no siakaan sondadu sia atu nadau nola naha nosi Bei Abraham niakaan mamaluk sia. Hotu, Bei Abraham baa natuda namutuk no niakaan mamaluk sia, to'o natoba nola na'in nia sia. Bei Abraham sia moos nola nikar siakaan naha hotu-hotu. Baa oras Bei Abraham la'o fila, Melkisedek sai nosi kota Salem atu baa nasoru nia. Hotu, Melkisedek dale natuun matak-malirin baa Bei Abraham na'ak, "Nebee Na'i Maromak Mak Aas Kaliuk natuun matak-malirin baa o." Hotu Bei Abraham fa'e foo baa Melkisedek fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu nosi naha hotu-hotu mak nia nadau nola nikar nia. Nia foo nunia, tan Melkisedek, na'ilulik nosi Na'i Maromak Mak Aas Kaliuk.✧

⁴ Hanoin di'a-di'ak lia Melkisedek ne'e! Bei Abraham fa'e foo baa nia fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu nosi naha hotu-hotu mak di'ak kaliuk mak nia nola nikar ti'an nia. Tan lia nia, ita hatene ha'ak, Melkisedek nia, ema boot. ⁵ Mais baa oras nia, Na'i Maromak sei la foti ema ida dauk dadi na'ilulik. To'o Bei Abraham niakaan bei oan Lewi iha, foin Na'i Maromak foti Lewi no niakaan husar-binan sia dadi baa na'ilulik bodik hunun Isra'el hotu-hotu. Na'i Maromak moos natuun ukun na'ak, hunun seluk sia musti fa'e foo baa ema nosi hunun Lewi, fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu nosi to'os isin.✧ ⁶ Masik Melkisedek lahoos Lewi niakaan husar-binan moos, bei Abraham fa'e foo baa nia fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu, tan nia nafoli Melkisedek nia na'ak, ema boot. Baa oras nia, Bei Abraham simu mamenon ti'an nosi Na'i Maromak na'ak, Na'i Maromak atu natuun matak-malirin baa nia. Masik nunia moos, Melkisedek sei dale na'ak,

---

✧ **7:1-3** Lia Uluk Fohon 14:17-20 ✧ **7:5** Sura Renu Isra'el 18:21

“Nebee Na'i Maromak Mak Aas Kaliuk natuun matak-malirin baa o.” ⁷ Ne'e moos dadi kakaer na'ak, Melkisedek nia, ema boot. Tan ema mak dale foo matak-malirin, nanis boot liu ema mak simu matak-malirin. ⁸ Na'ilulik sia hotu-hotu bele simu nola fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu. Mais tan sia ema raiklaran da-daun dei, kleu-leur sia moos mate. Na'ilulik Melkisedek moos simu fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu. Mais ita bele katak ha'ak, nia moris nohuun, tan Hakerek Moon la katak na'ak nia mate. ⁹⁻¹⁰ Tan Bei Abraham fa'e foo baa Melkisedek fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu, ita bele katak ha'ak, Bei Abraham selu kedan ti'an fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu bodik niakaan bei oan Lewi.*

Ita buka na'ilulik foun, tan na'ilulik tuan la bele tulun ita to'o la hoo sala ona

¹¹ Baa oras Lewi niakaan husar-binan sia dadi na'ilulik, Na'i Maromak boi Bei Musa maun Harun dadi na'ilulik boot dala uluk. Na'ilulik sia serwisu natudu dalan nebee ema bele moris loos no di'a-di'ak no Na'i Maromak. Mais, masik ema tuir ukun-badu hotu-hotu moos, na'ilulik oin nu'u Harun la bele nalo sia dadi ema moon. Tan lia nia, musti noo na'ilulik oin seluk, nu'u Melkisedek. ¹² Mais, kalo noo na'ilulik foun mak seluk na'ilulik tuan, musti seluk noo ukun-badu tuan.

¹³ Na'ilulik foun nia, mak Yesus. Nia moris nosi ema hunun seluk, lahoos nosi ema hunun Lewi. Tuir Ukun-badu Bei Musa, na'ilulik oin nu'u Harun, musti mai nosi hunun Lewi dei, la bele nosi hunun seluk. ¹⁴ Mais ita hotu-hotu

---

* **7:9-10** Bei Abraham bele selu kedan ti'an, bodik niakaan oa bein Lewi, tan ema Yahudi naneo na'ak, iha bei uluk isin lolon, noo kedan ti'an, siakaan husar-binan fini.

hatene ha'ak, itakaan Na'in Yesus Kristus moris nosi hunun Yahuda. Tuir Ukun-badu Bei Musa, la noo na'ilulik nosi hunun nia.

¹⁵ Mais oras ne'e, Na'i Maromak la tau tenik ukun-badu tuan nia, tan Yesus iha ti'an. Nia dadi na'ilulik foun nu'u Melkisedek. ¹⁶ Na'i Maromak foti Nia, lahoos tan Niakaan hunun, mais tan Nia noo beran atu moris to'o nima-nimak. La noo ida moos mak bele nadodok Nia. ¹⁷ Hakerek Moon na'ak,

“O ne'e, dadi na'ilulik to'o nima-nimak,
tan O, oin ida nu'u Melkisedek uluk nia.”✧

¹⁸ Ne'e na'ak, Ukun-badu tuan mak uluk Na'i Maromak foo baa Bei Musa, la noo beran ti'an atu tulun ema. Tan baa nia, Na'i Maromak natuka Ukun-badu tuan nia. ¹⁹ Tan masik ema moris nodi nalo tuir Ukun-badu tuan nia sia hotu-hotu moos, sia sei noo sala. Tan lia nia, Na'i Maromak loke seluk dalan mak di'ak kaliuk, nebee ita bele moris dame malu ho Nia.

Yesus nia, na'ilulik mak maka'as liu na'ilulik uluk sia

²⁰ Uluk, baa oras Na'i Maromak foti Lewi husar-binan sia dadi baa na'ilulik, Nia la nameno nodi narai aan no sia. ²¹ Mais baa oras Nia foti Yesus dadi baa na'ilulik, Nia nameno na'ak,

“Ha'u ne'e, Na'in!
Ha'u karai aan ka'ak, Ha'u la kseluk lia saa ida mak Ha'u kameno ti'an.

Ha'u kfoti O dadi baa na'ilulik,
nebee mala'ok Okaan serwisu nohuun.”✧

²² Nodi mamenon nia, Na'i Maromak nodi Yesus natebes baa ita na'ak, Nia atu namate menon mak di'ak kaliuk tenik no ita.

²³ Uluk, na'ilulik tuan sia kona seluk nohuun, tan sia mate. ²⁴ Mais Yesus, dadi na'ilulik foun mak la mate. Nia nala'o Niakaan serwisu nohuun. La noo ida mak seluk Nia. ²⁵ Nia bele sori ema hotu-hotu mak nakara mai baa Na'i Maromak nodi Niakaan naran. Tan Nia moris nohuun, Nia dadi itakaan Ema iha Na'i Maromak oin mak tulun ita nohuun.

²⁶ Tebes. Yesus ne'e, na'ilulik boot mak fatan bodik ita. Nia moon, la nalo sala sa-saa. Nia seluk nosi ita ema maksalan. Na'i Maromak moos foti-nahaas Nia liu hotu-hotu iha lale'an no raiklaran. ²⁷ Tan lia nia, Yesus di'ak liu na'ilulik boot tuan sia hotu-hotu. Uluk, na'ilulik boot tuan sia musti sera du'uk sera tunun sura loron, nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan. Foin sia bele nalo sera bodik ema seluk. Mais Yesus la nalo hei-hein nunia, tan Nia latan isin lolon du'uk dadi baa sera dala ida dei. Sera nia to'o ti'an, bodik Na'i Maromak kasu mohu ema raiklaran salan.✧

²⁸ Tuir Bei Musa Ukun-badu, musti foti ema raiklaran dadi na'ilulik boot. Mais na'ilulik boot oin nunia, sei noo sala no bele mate. Tan lia nia, Na'i Maromak namate menon foun na'ak, Nia atu foti Niakaan Oan dadi na'ilulik boot. Tan Niakaan Oan, la noo sala kois. Nia moos nafati nohuun.

8

Na'i Maromak nodi Kristus atu namate menon foun mak di'ak liu mamenon tuan

¹ Lia isin nosi lia mak ha'u kdale ne'e sia, nune'e: oras ne'e, ita hoo na'ilulik boot mak maka'as liu na'ilulik boot uluk sia. Nia, mak

✧ 7:27 Ukun-badu Na'ilulik 9:7

Yesus. Nia nabesi aan kaer ukun iha lale'an, iha Na'i Maromak Mak Aas Kaliuk sorin kwana. ☆
² Nia nala'ok Niakaan serwisu iha Na'i Maromak Niakaan Fatin Lulik. Fatin nia, Na'i Maromak du'uk mak nalo, lahoos ema raiklaran.

³ Na'ilulik boot siakaan serwisu mak ne'e: musti nodi sera tunun no sera seluk atu foo baa Na'i Maromak. Tan lia nia, Yesus moos musti nodi sera. ⁴ Mais Yesus la nala'ok Niakaan serwisu iha raiklaran, tan noo na'ilulik iha raiklaran ti'an mak foo sera baa Na'i Maromak tuir Ukun-badu Bei Musa. ⁵ Sia nala'o siakaan serwisu iha Batane Hamulak. Batane Hamulak nia, ilas nu'u Uma Hamulak Huun iha lale'an. Baa oras Bei Musa atu nariik Batane nia, Na'i Maromak foo natene na'ak, "Manoin di'a-di'ak! O musti malo tebe-tebes tuir ilas mak Ha'u katudu ti'an baa o iha foho leten nia!" ☆ ⁶ Na'i Maromak katak tebes baa Bei Musa nunia. Mais Yesus Niakaan serwisu maka'as liu na'ilulik tuan siakaan serwisu. Oras ne'e, Na'i Maromak namate menon mak di'ak liu mamenon tuan, tan Nia nodi Yesus dadi ailalete, nebee ema raiklaran bele dame malu no Nia.

⁷ Uluk, Na'i Maromak namate menon tuan no Bei Musa baa oras natuun Ukun-badu. Mais ema raiklaran la bele moris loos tuir Ukun-badu nia sia. Tan sia la bele moris tuir Na'i Maromak mamenon nunia, sia la bele di'a-di'ak no Nia. Ne'e na'ak, musti noo mamenon foun mak natudu dalan foun nebee ema raiklaran bele di'a-di'ak no Na'i Maromak. ⁸ Uluk, Nia nasee Niakaan ema sia, oras sia nakur bei-beik Niakaan Ukun-badu tuan. Oras Nia la terus tenik ti'an, Nia nahibu sia na'ak,

---

☆ **8:1** Kananuk Sia 110:1   ☆ **8:5** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 25:40

“Rona di'a-di'ak, tan Ha'u ne'e, emikaan Na'in!
 Ha'u atu kamate menon foun
 ko ema klubun Isra'el,
 no ema hunun Yahuda.

9 Lia mamenon mak Ha'u atu kamate ko sia nia,
 la manesak no lia mamenon mak uluk Ha'u
 kamate
 ko siakaan bei uluk sia.

Uluk, Ha'u kaer siakaan liman,
 kodi kala'o sia sai kosi rai Mesir.

Mais sia la nalo tuir saa
 mak sia nameno ti'an no Ha'u.
 Tan baa nia, Ha'u la ko'uk titu tenik sia
 ona.

10 Lia mamenon mak Ha'u atu kamate ko ema
 hunun Isra'el,
 isin nune'e:

Ha'u atu kra'i Ha'ukaan ukun-badu iha siakaan
 kakutak laran.
 Ha'u atu kakerek Ha'ukaan ukun iha
 siakaan neon laran.

Hotu Ha'u kdadi baa siakaan Maromak.
 Sia moos dadi baa Ha'ukaan ema.

11 Sia lalika hanorin tenik baa siakaan mamaluk
 sia,
 no maun-biin-alin sia ha'ak,
 'Emi musti hatene Na'i Maromak!
 Sia lalika dale nunia ona, tan hotu-hotu
 natene Ha'u ti'an,
 nahuu nosi kau mea oan to'o matas.

12 Masik sia nalo sala moos,
 Ha'ukaan neon atu monu baa sia.
 Ha'u moos kalu'a lakon siakaan salan hotu-
 hotu.”✧

13 Tan Na'i Maromak dale na'ak, Nia atu
 namate menon foun no sia, ita bele hatene ha'ak,

✧ 8:12 Yeremia 31:31-34

mamenon tuan nia, la noo folin ti'an. La kleur falik, lakon mohu ona.

9

Yesus dadi sera mak di'ak liu sera tuan sia

¹ Oras ne'e, ha'u atu kfoo katene baa emi lia nune'e: baa oras Na'i Maromak namate menon dala uluk no itakaan bei uluk sia, Nia moos natuun ukun na'ak, sia musti nariik hamulak fatik, nebee sia bele lo'u-sudur baa Nia tuir ukun niakaan lala'ok. ² Iha hamulak fatik nia, noo lalawar no batane boot ida. Iha batane niakaan ke'an oin, noo badut sasukun no hadak ida, mak na'ilulik sia nodi rai tubi mak sia sera baa Na'i Maromak. Sia nanaran ke'an oin nia na'ak, *Na'i Maromak Ke'an Lulik*.☆

³ Tais odamatan boot ida moos hisa iha nia, hodi heli ke'an ida seluk, mak sia nanaran na'ak, *Na'i Maromak Ke'an Lulik Kaliuk*.☆ ⁴ Iha tais odamatan nia oin, noo hadak mean ida, hodi tunu ai morin bodik Na'i Maromak. Iha Ke'an Lulik Kaliuk laran noo ai balun mean ida, mak sia nanaran na'ak, *Ai Balun Mamenon*. Iha ai balun nia laran, sia rai naha uluk aan sia, atu nodi foo natene nosi lia Na'i Maromak mamenon mak Nia namate ti'an noo sia. Iha ai balun nia noo botir mean ida mak nahisi tubi *manna*. Tubi nia, tubi mak Na'i Maromak natuun nosi lale'an, bodik itakaan bei uluk sia baa oras sia salaen iha rai fuik. Iha ai balun nia moos noo Bei Harun niakaan kno'an maran mak uluk noo tubun. Iha nia moos noo fatuk kabelak mak Na'i Maromak nodi ba'at Ukun-badu, mak Nia foo baa Bei Musa

---

☆ **9:2** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:1-30, 25:23-40 ☆ **9:3** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:31-33

hori hirak nia.✧ ⁵ Iha ai balun tatakan noo ai'oik kabaas rua. Ai'oik rua nia ilas hanesan Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an mahoo liras. Sia no'i nariik nodi liras nakfelar belar, taka nola ai balun nia, tan ai balun leten nia, fatik kabaas mak natudu Na'i Maromak dodan baa ema raiklaran. Mais oras ne'e, ha'u la koo leet atu kdale to'o lotu-lotuk kosi lia naha nia sia.*

⁶ Siakaan lala'ok babilan naha iha Na'i Maromak Niakaan Batane Hamulak laran, nunia nanis. Sura loron na'ilulik sia tama-sai ke'an oin nia atu nala'ok serwisu.✧ ⁷ Mais na'ilulik boot mesan dei mak bele tama baa Ke'an Lulik Kaliuk nia. Nia la bele tama sura leet, tan tinan ida laran, bele tama isin ida dei. Oras tama, nia musti nodi sera tunun raan, atu nisik baa Ai Balun Mamenon tatakan. Hodi nunia, Na'i Maromak kasu mohu na'ilulik nia no niakaan ema siakaan salan hotu-hotu. Masik sala mak sia nalo la nodi neon no laran moos, Nia kasu mohu.✧

⁸ Na'i Maromak nodi Niakaan Kmalar Lulik atu nalore baa ita na'ak, kalo tais odamatan nia sei neli dalan tama baa Ke'an Lulik Kaliuk nia, ne'e na'ak, ukun tuan sei nafati. Ema raiklaran la bele tama baa nariik iha Na'i Maromak oin. ⁹ Lia ne'e sia hotu-hotu dadi baa knaninuk mak Kmalar Lulik nodi atu nanorin ita mak moris baa

✧ **9:4** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 30:1-6, 25:10-16, 16:33; Sura Renu Isra'el 17:8-10; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 25:16; Hanoin Hikar Dalan Moris 10:3-5 * **9:5** Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an mahoo liras iha ne'e, lia Yunani na'ak, 'kerubim'. Makbukar lale'an nanis, lia Yunani na'ak, 'anggelos'. Sia la noo liras. Leno noo, *Lia Uluk Fohon* 3:24, no Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 25: 18-22. ✧ **9:6** Sura Renu Isra'el 18:2-6 ✧ **9:7** Ukun-badu Na'ilulik 16:2-34

oras ne'e. Uluk, itakaan bei uluk sia nodi siakaan sera tunun no sera seluk sia, foo baa na'ilulik, nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan. Mais, masuk sia nodi sera wa'in boot nunia moos, sera nia sia la bele namoos siakaan neon no la bele nalakon horan sala iha siakaan neon laran. ¹⁰ Saa mak sia nalo nia, tuir ukun-badu dei. Noo ukun-badu mak naruka na'ak, sia la bele naa ne'e, la bele nemu nia. Ukun-badu seluk na'ak, musti fasi isin lolon no haa-hemu fatik tuir ukun-badu lala'ok. Mais tuir loos, ukun-badu nia sia babilan loos ema isin luan dei, lahoos babilan ema neon laran. Masik nunia moos, ukun-badu nia musti la'o bei-beik, to'o Na'i Maromak seluk nodi ukun-badu foun.

¹¹ Mais oras ne'e, Ema mak Na'i Maromak nameno kedan hori uluk nia, iha ti'an. Nia, mak Kristus. Nia namaan aan mai atu dadi itakaan na'ilulik boot. Nia nalo lia di'ak ti'an bodik ita.† Nia nala'ok Niakaan serwisu, hanesan na'ilulik tuan, mais Nia serwisu iha hamulak fatin mak maka'as liu tebes. Niakaan hamulak fatik nia, la iha raiklaran, tan lahoos ema raiklaran mak nalo. ¹² Nia moos tama baa Ke'an Lulik Kaliuk nia atu nasoru Na'i Maromak, hanesan na'ilulik tuan sia nala'ok tinan ida, isin ida. Baa oras tama, Nia moos nodi raan atu foo baa Na'i Maromak. Mais seluk, tan Kristus la nodi sera tunun raan. Nia nodi raan du'uk, tan Nia mate ti'an dadi sera bodik ita. Nia nodi raan du'uk isin ida dei, nebee sori ita nosi sala to'o nima-nimak.

¹³ Tebes! Kristus raan maka'as liu sera tunun raan. Tuir Ukun-badu mak Na'i Maromak foo

---

† **9:11** Hakerek lia Yunani mak di'ak kaliuk na'ak, "Nia nalo lia di'ak ti'an bodik ita." Mais hakerek balu na'ak, "Nia atu nalo lia di'ak bodik ita."

baa Bei Musa, kalo ema nalo sala, ema nia dadi sasobos to'o la fatan lo'u-sudur baa Na'i Maromak. Kalo ema nia nakara moos nikar, nia musti baa na'ilulik atu nalo sera, nebee sera raan nia bele namoos nikar nia. Noo sera oi-oik. Balu nodi bibi raan, balu nodi karau baka raan. Ukun-badu ida tenik na'ak, kalo ema kaer ema maten, nia dadi sasobos iha Na'i Maromak oin. Kalo ema nia nakara moos nikar, na'ilulik musti foti nola ahukresan nosi karau baka salak tunun, hotu nodi ahukresan nia, nisik baa ema sasobos ulun, nebee nia dadi moos nikar.*

¹⁴ Kalo sera tunun raan bele namoos ema isin luan, Kristus raan bele namoos liu tan tenik! Kristus raan nalo ita hakbois hosi sala, nodi namoos itakaan neon laran. Uluk, ita kona lelen nosi Na'i Maromak tan itakaan salan. Mais baa oras Kristus mate, Kmalar Lulik mak moris nohuun, tulun Nia nebee Nia latan isin lolon baa Na'i Maromak hanesan sera tunun mak kabaas. Oras ne'e, ita la kona lelen ona, mais ita bele lo'u-sudur tuir dalan loos baa Maromak mak moris nohuun.

¹⁵ Tan Kristus raan maka'as nia, Na'i Maromak nodi Nia atu namate mamenon foun no ema hotu-hotu mak Na'i Maromak bolu ti'an, atu dadi baa Niakaan ema. Baa oras Kristus mate atu sori ema, Nia moos sori itakaan bei uluk nosi sala mak sia nalo uluk aan nia baa oras Na'i Maromak namate mamenon tuan no sia. Tan lia nia, sia moos bele moris nohuun no Maromak.

¹⁶ Ha'u kodi knaninuk kosi ema simu bein sasoin. Noo ama ida nalo hakerek latan sasoin bodik oan. Mais oan foin bele simu nola sasoin nia, kalo aman mate ti'an. ¹⁷ Kalo aman

---

* **9:13** Ukun-badu Na'ilulik 16:15-16; Sura Renu Isra'el 19:9,17-19

sei moris, oan sei la bele dauk simu sasoin mak aman nameno ti'an iha hakerek latan nia.

¹⁸ Nunia moos, Na'i Maromak mamenon dala uluk mak Nia namate no itakaan bei uluk sia. Sia foin bele simu nola saa mak Na'i Maromak nameno nia, kalo noo ida mak mate uluk.

¹⁹ Uluk, Bei Musa libur itakaan bei uluk sia atu nalore Ukun-badu hotu-hotu mak Na'i Maromak foin natuun baa sia. Nalore notu, Bei Musa no'o karau baka no bibi, nola raan, kahur no wee. Hotu, nia nodi tali mean, futu ai lain mahoo tahan lotuk. Nia lobas baa raan nia, hotu nisik baa Hakerek Moon no ema sia hotu-hotu.

²⁰ Baa oras nisik raa nunia, Bei Musa dale na'ak, "Raa ne'e dadi tadak na'ak, Na'i Maromak namate menon no emi. Kalo emi halo tuir Niakaan ukun hotu-hotu, Nia atu foo hotu-hotu mak Nia nameno ti'an."☆

²¹ Bei Musa moos nisik raa baa Batane Hamulak no baho'ak hotu-hotu iha nia mak sia nodi lo'u-sudur baa Na'i Maromak.☆

²² Tuir Ukun-badu Bei Musa, ema sasobos balu musti kona hamoos hodi raa. Hodi nunia, ita bele hatene ha'ak, kalo ema raiklaran nakara dadi moos nosi sala, musti nodi sera mak noo raan.☆

²³ Saa mak ha'u kdale kosi lia itakaan bei uluk no siakaan Batane Hamulak, hotu-hotu nia, knaninuk dei, nebee ita bele hatene Na'i Maromak Niakaan Hamulak Fatin huun iha lale'an. Kalo na'ilulik tuan sia tama baa Batane nia laran atu lo'u-sudur baa Na'i Maromak, sia musti namoos uluk hotu-hotu lai, nodi sera tunun raan. Na'i Maromak Niakaan Fatin Lulik iha lale'an moos musti moos. Mais musti hodi sera raan

---

☆ **9:20** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:6-8   ☆ **9:21** Ukun-badu Na'ilulik 8:15   ☆ **9:22** Ukun-badu Na'ilulik 17:11

mak maka'as liu sera tunun raan. ²⁴ Ke'an Lulik Kaliuk mak Kristus tama nia, lahoos ke'an iha Batane Hamulak mak ema raiklaran nalo. Batane iha raiklaran nia, lalatak dei nosi mak huun. Kristus tama liu baa lale'an, atu nariik nosi ita iha Na'i Maromak oin. ²⁵ Uluk, na'ilulik boot musti tama rua-ruan sura tinan baa Ke'an Lulik Kaliuk nia, nodi sera tunun raan, atu natetu baa Na'i Maromak. Mais Kristus tama isin ida dei, nodi Niakaan raan du'uk. ²⁶ Kalo Nia musti tama sura tinan hanesan na'ilulik tuan sia, ne'e na'ak, Nia musti mate rua-ruan hori raiklaran foin nahuu to'o oras ne'e, nebee Nia kasu mohu ema hotu-hotu salan. Mais, Nia la nalo nunia. Tan Nia dadi sera isin ida dei, nodi ho'as lakon ema hotu-hotu salan. ²⁷ Hori uluk aan, Na'i Maromak nakotu kedan na'ak, ema raiklaran musti mate isin ida dei, foin musti nataa iha Na'i Maromak oin. ²⁸ Kristus moos mate isin ida dei baa oras Nia latan isin lolon nodi natiu nola ema raiklaran salan. Nosi ikus, Nia moos atu namaan aan mai nikar iha raiklaran, lahoos atu natiu ema raiklaran salan tenik, mais atu foo moris nima-nimak baa ema hotu-hotu mak naloon baa Nia.✧

10

Kristus mate isin ida dei, nebee ita bele moris di'a-di'ak ho Na'i Maromak to'o nima-nimak

¹ Na'i Maromak nakara foo lia di'ak baa ita, mais Ukun-badu mak Nia natuun baa itakaan bei uluk sia la nalore malorek lia di'ak nia sia. Tan Ukun-badu nia sia, foin lalatak dei. Masik ema nala'o nohuun ukun-badu sera tunun moos, sera nia sia la bele namoos tebe-tebes ema salan.

✧ 9:28 Yesaya 53:12

² Kalo bele namoos tebe-tebes ema salan, ema la nodi sera tunun atu nalo baa sera ona, tan sia la noran sala tenik. Mais tuir loos, la nunia.

³ Sura tinan sia nakro'an rua-ruan, nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan, ⁴ tan sera tunun raan la noo beran atu soe tebes ema salan.

⁵⁻⁶ Baa oras Kristus mai iha raiklaran ne'e, Nia katak baa Na'i Maromak nune'e:

“Na'i Maromak la nakara sera tunun no sera seluk sia mak ema natetu baa Nia.

Sia nodi sera tunun wa'in
atu nalo baa sera.

Hotu sia tunu na'an sera
nodi nusu pardua.

Masik nunia moos, Na'i Maromak neon la nakara.

Tan lia nia, Nia naruka Ha'u kmai iha raiklaran ne'e,
atu dadi baa ema raiklaran nu'u sia.”

⁷ Hotu, Kristus moos dale na'ak,

“Na'i Maromak! Ha'u mak ne'e ti'an!

Ha'u kmai atu kalo tuir Na'i Maromak hakaran,

hanesan Maromak mako'an nakerek nela kedan nosi Ha'u.”[☆]

⁸ Lia mak Kristus dale uluk nia, mak ne'e:

“Na'i Maromak la nakara sera tunun no sera seluk sia mak ema nodi mai.

Sia nodi sera tunun wa'in
atu nalo baa sera.

Hotu sia tunu na'an sera
nodi nusu pardua.

Masik nunia moos, Na'i Maromak neon la nakara.”

[☆] **10:7** Kananuk Sia 40:7-9

Tan lia nia, ita hatene ha'ak, masik sia nala'o nohuun Bei Musa Ukun-badu moos, Na'i Maromak neon sei la nakara. ⁹ Baa oras Kristus dale na'ak,

“Ha'u kmai atu kalo tuir Na'i Maromak beer,”

lia nia na'ak, Kristus mai atu no'as lakon dalam tuan, seluk nodi dalam foun. ¹⁰ Na'i Maromak Niakaan beer, mak, Yesus Kristus dadi sera atu mate dala ida bodik ema raiklaran. Hodi nunia, Nia nalo ita dadi ema moos to'o nima-nimak.

¹¹ Sura lora, na'ilulik tuan sia nala'ok siakaan serwisu, nodi nalo sera tunun. Mais tuir loos, sera nia sia la dala ida noo beran atu tebes ema salan. ¹² Mais itakaan na'ilulik boot Kristus, latan isin lolon du'uk nodi mate dadi sera bodik ita. Nodi dadi sera isin ida dei, Nia loke dalam atu soe mohu itakaan salan hotu-hotu. Nunia hotu, Nia namaan aan sa'e baa nabesi aan iha Na'i Maromak sorin kwana, iha fatin mak kneter kaliuk. ¹³ Iha nia, Nia sei nein to'o Na'i Maromak nalo Niakaan funu sia lo'u baa Nia. ¹⁴ Nodi sera Niakaan isin lolon to'o mate isin ida nia, Nia namoos nola ita nosi itakaan salan no naloos nola ita iha Na'i Maromak oin to'o nima-nimak.

¹⁵ Na'i Maromak Kmalar Lulik katak lia nia ti'an baa ita. Nia dale kedan na'ak,

¹⁶ “Emikaan Na'in nakara katak nune'e:

Ha'u kamate menon foun ko Ha'ukaan ema sia,

Ha'u krai Ha'ukaan ukun-badu baa siakaan kakutak,

Ha'u kakerek Ha'ukaan ukun-badu iha siakaan neon laran.” ¹⁶

✧ **10:11** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 29:38 ✧ **10:13** Kananuk Sia 110:1 ✧ **10:16** Yeremia 31:33

¹⁷ Hotu, Nia tu'an tenik na'ak,
 "Ha'u la kanoin tenik siakaan salan.
 Ha'u kalu'a lakon siakaan hahalok,
 baa oras sia nakur Ha'ukaan ukun-badu
 sia."✧

¹⁸ Tan lia nia, ita bele hatene ha'ak, kalo Na'i Maromak kasu mohu itakaan salan ti'an, ita lalika buka sera ona atu hodi halirin Niakaan neon.

Ita lalika hata'uk mai iha Na'i Maromak oin

¹⁹ Lia nune'e, mamaluk sia! Tan Yesus naduar raan ti'an nodi nalirin nola Na'i Maromak neon, ita lalika hata'uk ona atu mai hariik iha Maromak oin iha Niakaan Fatik Lulik Kaliuk iha lale'an. ²⁰ Hanoin baa Ke'an Lulik Kaliuk tuan nia. Iha nia, noo tais odamatan boot mak neli ema nebee la bele tama nasoru du'uk Maromak. Mais Yesus mate ti'an nodi loke dalam foun, nebee ita bele hasoru du'uk Maromak. ²¹ Liu tan tenik, Yesus dadi na'ilulik maka'as bodik Na'i Maromak eman uma laran sia. ²² Ne'e na'ak, ita bele tama dale du'uk ho Na'i Maromak, surak ita fiar tebe-tebes baa Nia hodi neon no laran. Ita bele tama, tan Yesus raan namoos itakaan neon no laran, to'o ita la hanoin lia aat ona. Itakaan moris musti moos, hanesan na'ilulik tuan mak namoos isin lolon, foin bele tama naliku Na'i Maromak.✧ ²³ Ita musti kaer metin hotu-hotu, mak ita katak sain ti'an hosi lia Na'i Maromak, hodi haloon baa Nia nohuun. Lalika neon ruak, tan Nia nanis nalo tuir saa mak Nia mameno atu nalo bodik ita. ²⁴ Ita moos musti hanoin malu nohuun, nebee ita hotu-hotu halo lia di'ak wa'in, hodi hatudu dadomin wa'in. ²⁵ Ema balu la

✧ **10:17** Yeremia 31:34 ✧ **10:22** Ukun-badu Na'ilulik 8:30, 16:4; Yeskiel 36:25

no'uk libur malu tenik no siakaan mamaluk ema makfiar sia. Keta nunia! Ita musti libur malu atu hakbiit malu neon. Liu tan tenik, tan Na'i Maromak Niakaan oras atu namaan mai nikar kre'is ti'an. Foo hatene baa sia nunia.

²⁶ Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ita hatene to'o lotu-lotuk ti'an hosi lia Yesus Kristus dalam moris mak loos. Mais kalo ita tali'ur Nia, hodi halo sala nohuun, lia nia na'ak, la noo sera seluk tenik mak bele kasu mohu itakaan salan.

²⁷ Kalo ita tali'ur nunia, ita hein hodi hata'uk, keta arumak Na'i Maromak namaan aan mai atu natuun kastikar baa ita. Ha'i naraka mak laka maka'as, tetuk ti'an atu nadodok mohu ema hotu-hotu mak sakar Nia. ✧ ²⁸ Uluk, kalo ema ida nakur Bei Musa Ukun-badu, no ema na'in rua-tolu dadi saksiin nunia, ema nia musti kona ukun mate. La noo pardua tenik. ✧ ²⁹ Oras ne'e, kalo ema nahaat Na'i Maromak Oan, lia nia na'ak, nia titu naraik Yesus raan mak nakduar ti'an nodi namoos ita. Nia moos la titu Na'i Maromak mamenon mak Nia namate no ita nodi raan nia. Nia moos nahaat Na'i Maromak Kmalar Lulik mak natudu laran di'ak baa ita. Hanoin dei! Ema oin nune'e natiu kastikar todan boot liu nosi ema mak nakur Bei Musa Ukun-badu. ✧ ³⁰ Na'i Maromak dale ti'an na'ak,

“Ha'u koo beran atu selu ema siakaan a'aat.

Ha'u nanis selu sia.”

Noo hakerek tenik na'ak,

“Maromak nia, mak Na'in.

Nia nanis natuun kastikar baa Niakaan ema sia.” ✧

✧ **10:27** Yesaya 26:11 ✧ **10:28** Hanoin Hikar Dalam Moris 17:6, 19:15 ✧ **10:29** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:8 ✧ **10:30** Hanoin Hikar Dalam Moris 32:35,36

³¹ Hanoin! Na'i Maromak moris nohuun! Ema nanis nata'uk kalo Nia koho nola sia.

³² Hanoin baa oras emi foin hatene lia nosi Kristus no emikaan kakutak foin nakroma. Baa oras nia, masik emi hetan tonan no susar wa'in moos, emi haterus aan hodi fiar baa Kristus.

³³ Ema balu nahaat emi nodi namoe emi iha ema lear oin. Balu nalo nunia no emikaan belu sia.

³⁴ Masik nunia moos, emi neon monu baa ema iha bui laran. Ema nana'o nola emikaan sasoin, emi simu dei, tan hatene ha'ak, emi atu simu sasoin mak di'ak liu mak ema la bele nana'o nola. ³⁵ Emi musti kaer metin emikaan fiar nia, tan Na'i Maromak atu selu wa'in boot baa emi.

³⁶ Haterus aan baa dei! Kalo emi hala'ok tuir Na'i Maromak hakaran hotu-hotu, emi simu hotu-hotu mak Nia nameno baa emi ti'an. ³⁷ Maromak mako'an sia nakerek nela ti'an lia nosi Ema ida mak atu mai na'ak,

"La kleur ona, Ema mak atu mai nia, natadu aan ti'an.

Keta neon ki'ik, tan Nia lai-lais mai ona.

³⁸ Ema mak neon moos,
atu netan moris,

tan fiar baa Ha'u.

Mais, ema mak tali'ur Ha'u,

Ha'u la kbeer nia."☆

³⁹ Ita ne'e lahoos ema mak tali'ur Na'i Maromak. Ema oin nunia kona lelen nosi Nia. Mais ita ne'e, ema mak fiar baa Nia no hetan moris nohuun ho Nia.

11

*Ita musti fiar baa Na'i Maromak nohuun,
hanesan ema uluk aan sia*

☆ **10:38** Habakuk 2:3-4

¹ Kalo ita fiar baa Na'i Maromak, ne'e na'ak, ita haloon baa Nia nohuun. Kalo Nia nameno ti'an atu nalo lia ida bodik ita, ita bele hatene ha'ak, Nia nanis nalo tuir Niakaan mamenon nia. Masik ita sei la simu sa-saa moos, ita fiar nohuun.

² Nosi itakaan bei uluk sia, noo mak fiar nunia. Tan siakaan fiar nia, Na'i Maromak simu sia di'a-di'ak.

³ Ita fiar ha'ak, Na'i Maromak mak nase'i raiklaran no lale'an mak ita haree baa oras ne'e. Nia nase'i lahoos nodi buat mak iha kedan mak ema raiklaran bele naree, mais nase'i nodi Niakaan Manfatin dei.✧

Lia Habel

⁴ Tan Habel fiar, nia nodi sera baa Na'i Maromak mak di'ak liu sera nosi maun Kain. Na'i Maromak simu di'a-di'ak Habel no niakaan sera nia, tan nafoli Habel na'ak, ema loos. Masik Habel mate kleur ti'an moos, ita sei bele hanorin aan hosi niakaan fiar nia.✧

Lia Henok

⁵ Tan Henok fiar, Na'i Maromak foti sa'e nia baa lale'an, nebee nia lalika mate. Ema buka nia, mais la netan, tan Na'i Maromak foti sa'e nia ti'an. Na'i Maromak simu di'a-di'ak Henok, tan nafoli nia na'ak, "Henok ne'e, ema mak nalo Ha'u neon di'ak."✧

⁶ Lia nune'e, mamaluk sia! Ita hatene ha'ak, Na'i Maromak la simu ema mak la fiar baa Nia. Ema mak nakara mai baa Na'i Maromak, musti fiar na'ak, Na'i Maromak iha nanis. Sia moos musti fiar na'ak, Na'i Maromak nakara tulun ema mak buka Nia.

✧ **11:3** Lia Uluk Fohon 1:1; Kananuk Sia 33:6,9; Yohanis 1:3

✧ **11:4** Lia Uluk Fohon 4:3-10 ✧ **11:5** Lia Uluk Fohon 5:21-24

Lia Noh

⁷ Tan Noh fiar, Na'i Maromak katak kedan baa nia na'ak, "Noh! Ha'u atu kadodok raiklaran ne'e kodi motasa'e boot mak ema raiklaran sei la naree isin ida dauk." Masik Noh sei la naree dauk nunia moos, nia nanono baa Na'i Maromak, nodi nalo roo atu sori niakaan uma laran isin sia. Tan niakaan fiar nia, Na'i Maromak nafoli nia na'ak, ema loos. Mais Na'i Maromak natuun kastikar boot baa ema hotu-hotu mak la fiar.*

Lia Abraham la'o nela leo huun

⁸ Tan Bei Abraham fiar, Na'i Maromak bolu nia na'ak, "Abraham! La'o sai mela okaan leo, baa rai ida mak Ha'u atu katudu baa o. Rai nia atu dadi bein sasoin bodik o mo okaan husar-binan sia." Rona nola nunia, Bei Abraham nalo tuir Na'i Maromak harukan, masik nia la natene atu baa nabee.* ⁹ To'o rai nia, Bei Abraham nariik batane atu nein hanesan ema matak iha rai mak Na'i Maromak nameno ti'an atu foo baa nia. Oan Isak no bei oan Yakob moos nein iha nia, tan Na'i Maromak nameno ti'an atu foo rai nia dadi baa siakaan bein sasoin.* ¹⁰ Bei Abraham naloon atu moris iha kota kabaas ida. Na'i Maromak du'uk mak nase'i ilas atu nodi nariik kota nia.

Lia Sara

¹¹ Bei Abraham feen Sara moos fiar. Masik Sara sei la nahoris isin ida dauk, no masik nia ferik maran ti'an moos, Na'i Maromak nalo nebee Sara bele dadi bei uluk bodik ema klubun boot ida. Na'i Maromak nalo nunia, tan Sara fiar na'ak, Na'i Maromak nanis nalo tuir saa mak

---

* **11:7** Lia Uluk Fohon 6:13-22   * **11:8** Lia Uluk Fohon 12:1-5

* **11:9** Lia Uluk Fohon 35:27

Nia nameno ti'an.✧ ¹² Tan Sara niakaan fiar nia, masik nia ferik maran ti'an moos, nia sei bele nahoris nola husar-binan lear to'o la noo ema mak bele sura nola. Sara husar-binan sia wa'in hanesan fitun iha lale'an, no raihenek iha tasi tehen.✧

Lia bei uluk sia mak fiar no naloon baa rai moris fatik ida

¹³ Itakaan bei uluk aan, mak Bei Abraham, Bei Isak, no Bei Yakob, sia fiar nohuun baa Na'i Maromak to'o mate. Mais oras mate, sia sei la simu dauk rai moris fatik mak Na'i Maromak nameno ti'an atu foo baa sia. Masik nunia moos, sia naloon nohuun nodi neon no laran, tan sia titu-naree rai nia nosi dook ti'an. Sia katak na'ak, sia ema maktabar mak nein heik iha raiklaran dei.✧ ¹⁴ Mais ema mak katak nunia, nanis beer netan fatik ida atu dadi baa siakaan rai du'uk. ¹⁵ Rai moris fatik mak sia beer nia, lahoos Bei Abraham rai huun, tan sia noo leet wa'in atu fila baa nebaa. ¹⁶ Rai moris fatik mak sia beer nia, ne'e mak rai moris fatik kabaas liu iha lale'an. Tan sia haloon nunia, Na'i Maromak simu sia di'a-di'ak atu dadi baa Niakaan ema. Nia moos nadi'a kedan kota ida bodik sia iha lale'an.

Lia Abraham latan oan Isak

¹⁷ Tan Bei Abraham fiar, baa oras Na'i Maromak koko niakaan fiar, nia nalo tuir Na'i Maromak harukan nodi latan oan Isak dadi baa sera.✧

¹⁸ Uluk Na'i Maromak nameno ti'an nosi lia oan nia na'ak, "Nosi okaan oan Isak ne'e, o atu metan

---

✧ **11:11** Lia Uluk Fohon 18:11-14, 21:2 ✧ **11:12** Lia Uluk Fohon 15:5, 22:17, 32:12 ✧ **11:13** Lia Uluk Fohon 23:4; 1 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 29:15; Kananuk Sia 39:13 ✧ **11:17** Lia Uluk Fohon 22:1-14

husar-binan wa'in, to'o dadi baa ema klubun boot."☆ 19 Bei Abraham nanoin na'ak, masuk niakaan oan Isak mate moos, Na'i Maromak noo beran nalo nia moris nikar. Lia nia loos tebes, tan baa oras nia, oan Isak hanesan mate ti'an, hotu moris nikar.

Lia Isak

20 Tan Bei Isak fiar, nia nusu nebee Na'i Maromak natuun matak-malirin baa oan Yakob no Esau.☆

Lia Yakob

21 Tan Bei Yakob fiar, oras nia kre'is mate, nia nariik tu-tu'uk kaer kno'an, nodi sudur baa Na'i Maromak. Hotu nia naro'an, nebee Na'i Maromak natuun matak-malirin baa bei oan nosi oan Yusuf.☆

Lia Yusuf

22 Tan Bei Yusuf fiar, baa oras nia kre'is mate, nia katak kedan na'ak, Na'i Maromak atu nodi Niakaan ema Isra'el sia sai nosi rai Mesir. Hotu Bei Yusuf nameno nela na'ak, baa oras ema Isra'el sia la'o nela rai Mesir, sia musti nodi niakaan ruin.☆

Lia Musa inan no aman

23 Tan Bei Musa inan no aman fiar, baa oras Musa inan nahoris nia, sia subar nia to'o fulan tolu laran, tan sia naree niakaan isin kabaas basuk. Masik Na'i Mesir naruka niakaan sondadu ti'an na'ak, "Ho'o kedan kau mea oan mane Ibrani hotu-hotu!" sia la nata'uk.☆

☆ **11:18** Lia Uluk Fohon 21:12   ☆ **11:20** Lia Uluk Fohon 27:27-29,39-40   ☆ **11:21** Lia Uluk Fohon 47:31—48:20   ☆ **11:22** Lia Uluk Fohon 50:24-25; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 13:19
 ☆ **11:23** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:2, 1:22

Lia Musa

²⁴ Bei Musa boot mai ti'an, nia moos fiar. Uluk, na'in Mesir oan feto nawa'i nola nia, dadi baa oan. Masik nunia moos, nia la nakara ema nafoli nia na'ak, na'in Mesir familin.✧ ²⁵ Nia naneo na'ak, di'ak liu moris susar bele-bele no Na'i Maromak eman sia, nosi moris manek no lia aat sia mak la oras dei. ²⁶ Nia nabusik ema nahaat nia, tan nia naloon baa Kristus, Ema mak Na'i Maromak nameno atu solok mai. Musa naterus aan nunia, tan natene Na'i Maromak atu selu niakaan kole nodi saseban mak di'ak liu nosi sasoin hotu-hotu iha rai Mesir.

²⁷ Tan Bei Musa fiar, nia nusu leet baa na'i Mesir atu nodi itakaan bei uluk sia la'o nela rai nia. Masik na'in nawan sa'e tebe-tebes, Bei Musa la nata'uk. Nia fiar nohuun baa Na'i Maromak, nu'u naree du'uk Na'i Maromak ti'an.✧

²⁸ Tan Bei Musa fiar, baa oras itakaan bei uluk sia nadi'a aan atu la'o nela rai Mesir, nia tuir Na'i Maromak ukun nodi naruka sia nalo Dahur Paska lai. Sia no'o bibi malae atu dadi baa sera. Hotu sia nola bibi malae raan, nalo baa tadak iha siakaan uma odamatan. Baa kalan nia, Maromak Niakaan makbukar lale'an ida mai no'o lawarik oa ulun hotu-hotu iha rai Mesir. Mais nia la tama baa no'o lawarik iha itakaan bei uluk siakaan uma, tan naree raa nia iha siakaan uma odamatan.✧

Lia bei uluk la'o nela rai Mesir

²⁹ Tan itakaan bei uluk sia fiar, oras sia la'o nela rai Mesir, Na'i Maromak naketak fa'e wee iha Tasi Mean, nebee sia bele la'o nakur nodi

---

✧ **11:24** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:10-12 ✧ **11:27** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:15 ✧ **11:28** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:21-30

manek iha rai maran. Mais sondadu Mesir sia mate mout hotu, baa oras sia nakur kokon te'ur tuir itakaan bei uluk sia.✧

Lia Rahab

³⁰ Tan itakaan bei uluk sia fiar, oras sia tama baa rai Kana'an, sia tuir Na'i Maromak harukan nodi la'o nalik kota Yeriko kadidin fatuk tehen leron hitu laran. Hotu, kadidin fatuk nia moos nakro'on mohu.✧

³¹ Noo tenik Rahab, mak uluk fetu aat iha kota nia. Tan Rahab fiar, nia simu di'a-di'ak ema Isra'el siakaan ema mak nateke, hotu subar sia iha niakaan uma. Nunia hotu, Na'i Maromak nadodok ema Yeriko hotu-hotu, tan sia la no'uk nanono baa Nia. Mais Nia sori Rahab, tan niakaan fiar.✧

Lia ema seluk mak fiar baa Na'i Maromak

³² Ha'u ksei bele dale naruk tenik kosi lia ema seluk mak fiar baa Na'i Maromak. Mais la koo leet atu dale kosi lia Gideon, lia Barak, lia Simson, lia Yefta, lia Daud, lia Samuel, no lia Maromak mako'an seluk sia.✧ ³³ Tan sia fiar, balu natoba sakar na'i sia. Balu tenik nala'ok ukun nodi neon loos. Sia nariik nosi ema mak la sala, no kastikar ema mak sala. Balu tenik simu mak Na'i Maromak nameno. Balu tenik natoba nola busa fuik boot.✧ ³⁴ Balu tenik no'o ha'i mak laka boot. Balu tenik, Na'i Maromak sori nola nosi ema mak atu no'o sia nodi surik. Balu tenik, la biit, mais Na'i Maromak nakbiit sia. Balu tenik,

---

✧ **11:29** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 14:21-31 ✧ **11:30** Yosua 6:12-21 ✧ **11:31** Yosua 6:22-25, 2:1-21 ✧ **11:32** Ema Makotu Lia 6:11—8:32, 4:6—5:31, 13:2—16:31, 11:1—12:7; 1 Samuel 16:1—1 Na'i Isra'el Sia 2:11; 1 Samuel 1:1—25:1 ✧ **11:33** Daniel 6:1-27

Na'i Maromak nalo nebee sia dadi meo ulun, to'o nabe'o dodok sondadu funu nosi fatik seluk.✧
³⁵ Balu tenik, ina sia mak simu nikar siakaan famili mak Na'i Maromak nalo moris nikar.

Mais noo balu mak kona tonan tan fiar baa Na'i Maromak. Sia talin aan no Nia nohuun, to'o sia boi di'ak liu mate nosi moris tali'ur baa Maromak. Sia naloon na'ak, Na'i Maromak bele foti sa'e sia atu netan moris di'ak liu tenik iha lale'an.✧ ³⁶ Balu kona haleuk, no balu kona ta'e. Balu seluk kona dadur iha bui laran.✧ ³⁷ Balu mate, tan ema tuda nodi fatuk. Balu mate, tan ema korat saki fa'e isin. Balu mate, tan surik. Balu moris mukit, natais loos kulit, tan ema tonan no nasusar sia, to'o te'ur sia✧ ³⁸ baa nein iha rai fuik, iha foho leten, iha fatuk kuak no rai kuak sia. Tuir loos, siakaan fiar maka'as tebes, to'o ema mak nein iha raiklaran ne'e, la fatan nein namutuk no sia.

³⁹ Na'i Maromak nakara sia hotu-hotu, tan siakaan fiar. Mais to'o sia mate moos, sia sei la simu dauk lia kabaas mak Na'i Maromak nameno ti'an bodik sia. ⁴⁰ Nia nala'ok Niakaan mamenon nodi dalan mak di'ak liu, tan Nia nakara nebee lahoos sia mesan dei, mais ita moos hetan moris nima-nimak ho Nia.

12

¹ Dadi nunabee, baa ita mak sei moris ne'e? Ita hanesan ema mak nalai sita. Itakaan bei uluk mak fiar baa Na'i Maromak, sia hanesan ema mahobun mak nariik nalik, atu foo babiit baa

---

✧ **11:34** Daniel 3:1-30   ✧ **11:35** 1 Na'i Isra'el Sia 17:17-24; 2 Na'i Isra'el Sia 4:25-37   ✧ **11:36** 1 Na'i Isra'el Sia 22:26-27; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 18:25-26; Yeremia 20:2, 37:15, 38:6
 ✧ **11:37** 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 24:21

ita. Mais kalo ita sei tatalik ho sala, ita halai todan. Ita musti soe hela sala hotu-hotu, nebee ita bele halai biit. Na'i Maromak du'uk mak boi ita atu tuir sita malu ne'e. Dadi ita musti haterus aan halai to'o marak rohan. ² Ita moos musti hatutuk matan baa Kristus dei, keta titu karuk-kwana. Nia mak loke dalam nodi tulun ita, nebee ita bele fiar baa Na'i Maromak. Hanoin ka, lale? Baa oras Yesus terus susar iha ai karuus, ema tolak nahaat Nia, mais Nia naterus aan bei-beik. Nia natene, kalo susar nia siku, Niakaan neon di'ak ona. Lia nia tebes. Nia mate, hotu Na'i Maromak foti Nia atu nabesi aan iha Na'i Maromak sorin kwana, nebee Sia rua kaer ukun bele-bele. ³ Masik ema nalo aat baa Nia moos, Nia naterus aan dei. Keta halu'a Yesus Niakaan susar ne'e, nebee emi moos bele haterus aan bei-beik.

Na'i Maromak de'an ita atu nanorin ita, hanesan ama de'an oan atu nanorin oan

⁴ Emi sakar lia aat sia ti'an, mais sei la sakar maka'as to'o emikaan raa nakduar. Nunia tebes ka? ⁵ Arumak emi halu'a Na'i Maromak Manfatin mak Nia katak ti'an baa emi, hanesan aman dale baa oan na'ak,
"Oa!

Kalo Na'i Maromak taa ukun atu nodi nanorin o,
nebee o moris tuir dalam loos,
keta titu haraik!
Kalo Nia de'an o atu nanorin o,
keta neon ki'ik.

⁶ Tan Na'i Maromak de'an ema mak Nia nadomi. Tebes! Ema hotu-hotu, mak Nia simu dadi baa Niakaan oan,
Nia nanis de'an atu nanorin." ☆

☆ 12:6 Ayub 5:17; Lia Fuan Tate'an 3:11-12

⁷ Tan baa nia, kalo Na'i Maromak de'an emi atu nanorin emi nebee moris tuir dalan loos, haterus aan baa. Nia nalo nunia, tan emi ne'e, Niakaan oan. Aman musti de'an oan atu nanorin oan, to'o natene moris tuir dalan loos. ⁸ Kalo Na'i Maromak la de'an emi nodi nanorin emi nu'u Niakaan oan seluk sia, ne'e na'ak, emi lahoos Niakaan oan.

⁹ Ita nanis hanono baa itakaan ama susun iha raiklaran ne'e, tan nia mak de'an no nanorin ita baa oras ita sei ki'ik. Lia nia loos. Mais ita musti hanono baa Na'i Maromak liu tan tenik, tan Nia, itakaan Ama iha lale'an. Nia de'an no nanorin ita, nebee ita moris tuir Niakaan dalan loos. ¹⁰ Itakaan ama susun de'an no nanorin la oras dei tuir saa mak nia naneo di'ak. Mais Na'i Maromak natene tebe-tebes lia saa mak ita musti hatene. Nia de'an no nanorin ita, nebee ita moris loos hanesan Nia. ¹¹ Kalo ita kona de'an, la midar nanis. Mais kleu-leur itakaan neon moos noku, tan ita hatene ti'an atu moris tuir Na'i Maromak beer.

¹²⁻¹³ Mamaluk sia! Hakbiit liman mak kole ti'an. Hamaan ain mak todan ti'an. Keta halai kali aan, mais halai hatutuk, nebee ema mak kole karin ti'an moos, netan babiit atu nalai bei-beik. Hakbiit neon atu haterus aan bei-beik hodi fiar baa Kristus.✧

Keta dudu Na'i Maromak laran di'ak

¹⁴ Mamaluk sia mak fiar baa Kristus! Emi musti hariik metin moris di'ak ho malu. Harui aan maka'as moris moos, tan ema mak la moris moos, la bele naree Maromak.

¹⁵ Hakbiit malu neon, nebee keta to'o emi balu se'i kotuk baa Na'i Maromak no la horan

✧ **12:12-13** Yesaya 35:3; Lia Fuan Tate'an 4:26

Niakaan laran di'ak. Daka di'a-di'ak, nebee keta rai hirus baa malu. Hirus malu nia, hanesan raso moruk mak nahaat ita.✧ 16 Daka di'a-di'ak, nebee keta emi ida nalo lia kfo'er. Nebee keta titu haraik Na'i Maromak, hanesan Bei Isak oan ulun Esau. Baa loron nia, Esau fila nodi salaen, hotu nusu haan bikan ida nosi alin Yakob. Tan Esau salaen basuk, nia fa'an niakaan beran oa ulun, bodik sosa haan bikan ida.✧ 17 Mais la kleur, Esau neon sadi'a. Baa oras aman Isak atu nusu Na'i Maromak foo matak-malirin oa ulun baa Esau, Isak la bele nusu tenik bodik Esau ona, tan Esau soe butan niakaan beran oa ulun nia ti'an. Masik Esau tanis nanse'ur aan moos, nia la bele netan nikar.✧

18 Lia nune'e, mamaluk sia! Ita bele mai baa Na'i Maromak tuir dalan foun mak Nia loke ti'an bodik ita. Uluk aan, bei uluk sia la bele nunia. Baa oras Na'i Maromak namate menon no sia, sia nein kre'is baa foho ida naran Sinai. Iha foho leten nia, ha'i laka no anin dadurus. Nakukun luri moos nakalus nola foho nia, to'o sia nata'uk tebe-tebes. 19 Baa oras nia moos, sia rona kfui lian. Hotu, Na'i Maromak lian maka'as sai nosi foho nia. Rona nola nunia, sia hetak nata'uk, to'o nusu baa Bei Musa na'ak, "Adeei! Ami la bele terus rona lia maliak ne'e ona!"✧ 20 Tebes! Sia la bele terus, tan lia mak Na'i Maromak naruka nia, todan liu resik. Nia katak na'ak, "La bele sama foho ne'e. Masik ema raiklaran ka, osa ka, lotuk ka, la bele! See mak sama, musti kona tuda fatuk

---

✧ 12:15 Hanoin Hikar Dalan Moris 29:18 ✧ 12:16 Lia Uluk Fohon 25:29-34 ✧ 12:17 Lia Uluk Fohon 27:30-40 ✧ 12:19 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:16-22, 20:18-21; Hanoin Hikar Dalan Moris 4:11-12, 5:22-27

to'o mate." ✧ 21 Tebes. Saa mak sia naree iha foho nia, nalo sia nata'uk tebes. To'o Bei Musa du'uk moos kiki tan nata'uk. ✧

22 Mais oras ne'e, dalan baa Na'i Maromak nakloke ti'an to'o ita bele dale du'uk ho Nia. Oras ne'e, ita mai iha foho ida naran Sion. Iha nia moos noo kota Yerusalem. Lahoos kota Yerusalem iha raiklaran, mais kota Yerusalem foun iha lale'an, mak Na'i Maromak Niakaan tofatik. Iha nia, Niakaan makbukar lale'an wa'in lo-loos nadahur bele-bele. 23 Kota nia moos dadi baa libur malu fatik, bodik ema hotu-hotu mak fiar baa Kristus. Na'i Maromak nalo hakerek iha lale'an atu nakerek siakaan naran ida-idak. Iha nia, Na'i Maromak atu leno nodi tetu ema hotu-hotu moris. Iha nia moos, libur malu fatik bodik ema hotu-hotu mak uluk aan Na'i Maromak simu tan siakaan fiar. 24 Iha nia moos, Yesus dadi baa ailalete bodik Na'i Maromak no ema raiklaran. Yesus mate naduar raan, nebee Na'i Maromak namate menon foun no ita. Yesus raan nia nalirin Na'i Maromak neon. Mais, Yesus raan seluk nosi Habel raan. Iha lia Kain no Habel, ita hatene ha'ak, baa oras Kain no'o Habel, Habel raan mak nakduar nia, nalo Na'i Maromak laran manas, to'o natuun kastikar baa Kain. ✧

25 Ta'an tilun, rona di'a-di'ak saa mak Na'i Maromak atu dale baa emi. Keta halo nu'u bei uluk sia mak dudu sees Bei Musa dalen, baa oras nia dadi Maromak mako'an iha raiklaran. Etuk, Na'i Maromak natuun kastikar baa sia. Saa tenik no ita! Kalo ita la ho'uk rona Niakaan dale nosi lale'an, Nia atu natuun kastikar todan liu baa

---

✧ 12:20 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:12-13 ✧ 12:21 Hanoin Hikar Dalan Moris 9:19 ✧ 12:24 Lia Uluk Fohon 4:10

ita.✧ ²⁶ Baa oras itakaan bei uluk sia nariik iha foho Sinai, Na'i Maromak lian maka'as to'o nalo rai kakekuk. Oras ne'e, Nia nameno na'ak, "Ha'u atu kalo raiklaran kakekuk dala ida tenik, mais lahoos raiklaran mesan mak kakekuk dei,

tan lale'an moos nakdoko tuir."✧

²⁷ Baa oras Na'i Maromak dale na'ak, Nia atu nalo hotu-hotu nakdoko "dala ida tenik", ne'e na'ak, Na'i Maromak atu doko hotu-hotu mak Nia nase'i ti'an iha lale'an no raiklaran, to'o mak la bele naterus aan, lakon mohu. Hodi nunia, mak bele naterus aan atu nein nafati.

²⁸ Ita sotir tan Na'i Maromak kaer ukun iha lale'an. Niakaan ukun nia la bele dodok. Tan Nia nakara simu ita dadi baa Niakaan ema, ita musti hamulak nohuun hodi lo'u-sudur baa Nia, tan Nia maka'as kaliuk! ²⁹ Mais ita moos musti sintidu, tan Maromak hahibun hanesan ha'i mak sunu namohu hotu-hotu.✧

13

Ita musti moris di'ak ho malu

¹ Mamaluk sia! Noo lia hira mak ha'u atu kfoo katene baa emi nune'e:

Keta halu'a hadomi malu nohuun.

² Keta halu'a atu halua laran simu ema iha emikaan uma. Dala ida mamaluk na'in hira simu ema nunia, mais sia natene nodi baa, ema nia sia, Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an.✧

³ Keta halu'a tau matan baa ema iha bui. Musti tulun sia, hanesan emi du'uk mak kona kahi.

✧ **12:25** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:22 ✧ **12:26** Hagai 2:6

✧ **12:29** Hanoin Hikar Dalan Moris 4:24 ✧ **13:2** Lia Uluk Fohon 18:1-8, 19:1-3

Keta halu'a tulun ema mak kona tonan. Haliku sia di'a-di'ak, hanesan emi du'uk mak kona tonan nia.

⁴ Hafoli lia feen-la'en, tan lia nia, lia moos. Keta to'o lia moos nia, dadi sasobo. Na'i Maromak nanis kastikar ema mak nakur biti-kluni.

⁵ Keta rotus osan. Emi musti horan to'o baa saa mak emi hoo. Tan Na'i Maromak dale ti'an na'ak,

“Ha'u la kalu'a kedan emi.

Ha'u la kla'o kela emi.”✧

⁶ Dadi hakbiit emikaan neon, hanesan noo ema nakerek na'ak,

“Tan ha'ukaan Ulun mak tulun ha'u,

ha'u la kata'uk.

Masik ema koko ha'u moos,

ha'u la kakoen.”✧

Keta haloon hikar baa ukun-badu tuan, mais fiar baa Kristus nohuun

⁷ Keta halu'a baa sarani ulun sia mak nanorin Maromak Manfatin baa emi. Hanoin siakaan moris dalan di'a-di'ak, hodi haninu siakaan fiar. Tan sia fiar na'ak:

⁸ Yesus Kristus la filas aan kedan.

Nia nafati hori uluk,

oras ne'e, to'o nima-nimak.

⁹ Tan lia nia, keta tuir hanorin kale'uk. Na'i Maromak nakbiit emikaan neon ti'an, nodi natudu laran di'ak baa emi. Nia nalo nunia, mais lahoos tan emi tuir ukun-badu haa-hemu mak la noo folin.

¹⁰ Uluk aan, iha Na'i Maromak Niakaan Batane Hamulak lalawar, noo sera fatik bodik ema

---

✧ 13:5 Hanoin Hikar Dalan Moris 31:6, 8; Yosua 1:5 ✧ 13:6 Kananuk Sia 118:6

natetu sera tunun baa Na'i Maromak. Na'ilulik mak naliku iha Batane Hamulak nia, bele naa na'an sera iha sera fatik nia. Mais oras ne'e, ita hoo sera fatik seluk.* Na'ilulik tuan la bele naa iha nia. ¹¹ Uluk, sura tinan na'ilulik boot nodi sera tunun raan, baa natetu iha Na'i Maromak Ke'an Lulik Kaliuk. Hodi nunia, Na'i Maromak nalu'a lakon siakaan salan. Nola raan hotu, sia nodi isin baa tunu iha kota luan.✧ ¹² Yesus moos nunia. Nia dadi baa sera, nebee Na'i Maromak kasu mohu ema raiklaran salan. Baa oras nia mate, ema moos dada nodi Nia atu baa no'o iha kota Yerusalem luan. ¹³ Tan lia nia, ita musti mai baa Yesus hodi fiar Nia nohuun. Masik ema nahaat ita, ita simu dei, hanesan Nia. ¹⁴ Ita hein heik iha raiklaran ne'e. Mais ita haloon, nebee hein iha lale'an to'o nima-nimak. ¹⁵ Tan Yesus dadi sera ti'an bodik ita, ita lalika buka sera tunun ona atu hatetu baa Na'i Maromak. Mais ita musti hatetu sera tonun mak foti-nahaas Niakaan naran. ¹⁶ No tenik, keta halu'a halo lia di'ak bodik ema seluk. Kalo sia buka saa, tulun baa. Hahalok nunia sia hanesan sera mak nalo Na'i Maromak neon di'ak.

¹⁷ Musti hanono baa sarani ulun hotu-hotu mak naliku emi, tan sia daka emikaan kmalar laron-kalan. Nosi ikus, sia musti nataa nosi siakaan serwisu iha Na'i Maromak oin. Dadi, rona baa sia di'a-di'ak, nebee sia bele nataa nodi neon di'ak. Keta to'o sia nataa nodi neon dodok, tan emi la'o hela Kristus dalam moris. Tan kalo nunia, emi la sotir ona.

Ema mak nakerek ne'e, namulak bodik ema

---

* **13:10** Ema balu na'ak, sera fatin nia, fatik mak hodi hanoin Na'i Yesus mate. ✧ **13:11** Ukun-badu Na'ilulik 16:27

Ibrani

¹⁸ Mamaluk sia, keta halu'a hamulak bodik ami. Ami hatene amikaan neon loos nanis. Ami moos beer halo lia di'ak nohuun. ¹⁹ Kaliuk tenik, hamulak nebee ha'u kbele fila lai-lais baa emi.

²⁰⁻²¹ Na'i Maromak nia, mak nalo ita neon noku. Ha'u kakro'an, nebee Nia tulun emi to'o emi bele halo tuir Niakaan hakara hotu-hotu. Nebee, Nia moos tulun ita hotu-hotu, to'o dadi baa ema mak nalo Nia neon di'ak. Na'i Maromak nodi Yesus Kristus raan mak nakduar, atu namate menon foun no ita. Mamenon nia nafati to'o nima-nimak. Na'i Maromak moos nalo itakaan Na'in Yesus Kristus moris nikar. Oras ne'e, Yesus Kristus naliku ita hanesan makbalin maka'as. Etuk, ita foti-hahaas Niakaan naran, hodi tonu Nia nohuun! Tebes!

Dame

²² Mamaluk sia! Ha'u kusu nebee emi simu ha'ukaan hakerek ne'e hodi laran maluak. Hakerek ne'e, badak dei. ²³ Ha'u kbeer nebee emi hotu-hotu hatene ha'ak, itakaan maluk Timotius sai nosi bui ti'an. Kalo nia mai lai-lais baa ha'u, ami rua bele-bele baa emi.

²⁴ Ha'u ksolok dame baa emikaan ulun sia, no emi hotu-hotu mak fiar baa Yesus Kristus. Mamaluk sia nosi rai Italia moos solok siakaan dame.

²⁵ Ha'u kakro'an, nebee Na'i Maromak natudu laran di'ak baa emi hotu-hotu.

Nunia dei.

Tetun Alkitab
Genesis and the New Testament in the Tetun Belu
language of Indonesia and East Timor
Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Tetun
Belu. Genesis eo Novo Testamento em língua Tétum
Belu.

copyright © 2013 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Tutun Belu (Tetun)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

66336204-8208-5358-97ab-2b85b8c3392e